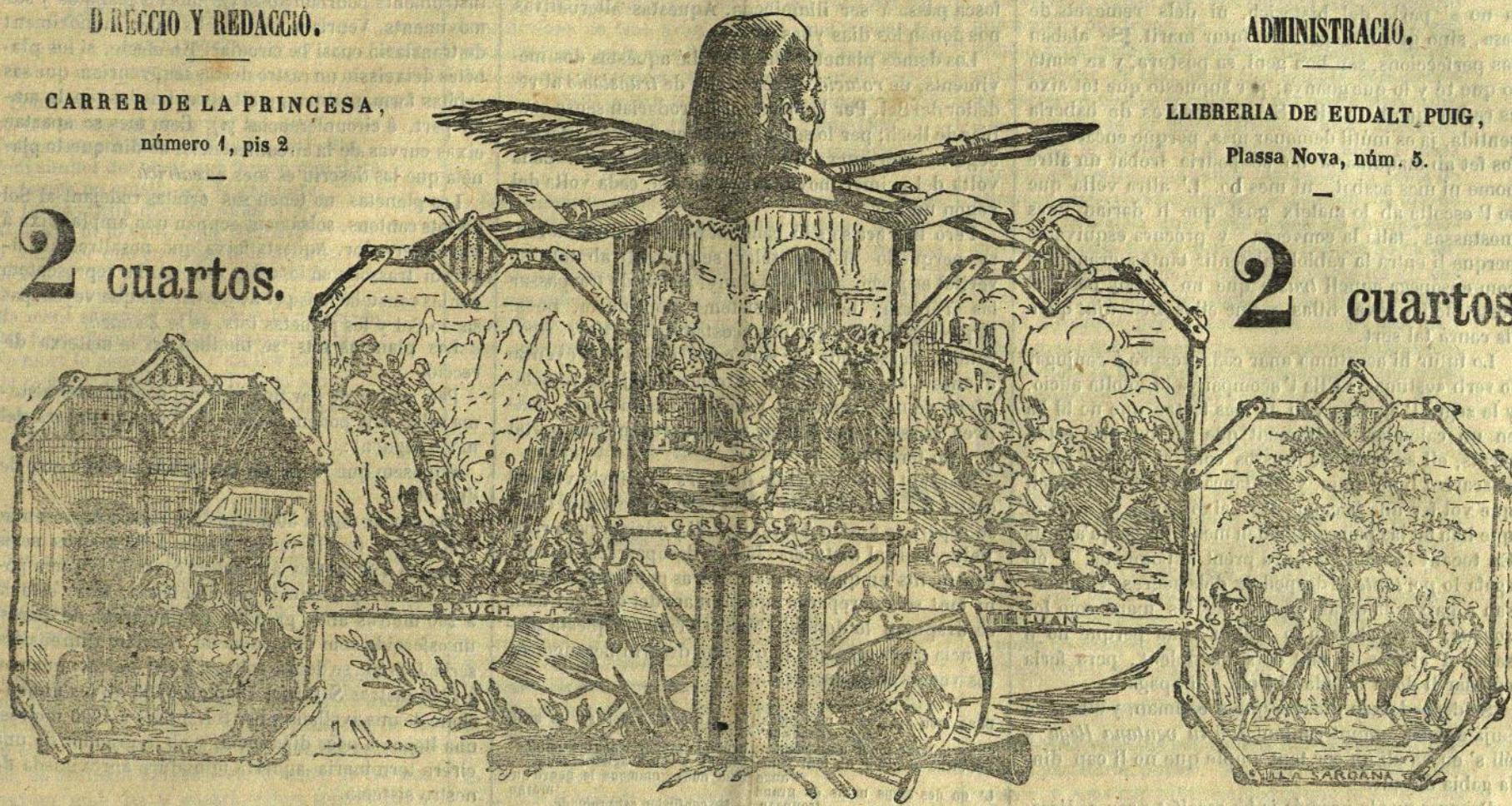

DRECCIO Y REDACCIO.

CARRER DE LA PRINCESA,
número 1, pis 2.

2 cuartos.

ADMINISTRACIO.

LLIBRERIA DE EUDALT PUIG,

Plaça Nova, núm. 5.

2 cuartos

ANUNCIS
A PREUS LITERATURA,
EQUITATIUS. CIENCIAS
Y ARTS.
LA BARRETINA.
SEMMANARI POPULAR.

SUMARI

DE LAS MATERIAS QUE CONTÉ AQUEST NÚMERO.

Catalunya y los catalans. ¿Qué son los catalans? (Continuació). — Fotografia de La Barretina, per E. V. M.— Articles científichs. L' Univers. (Continuació). — Lo pensament, per Emilio Coca y Collado. — Rum, Rum. — Un pom de violetas, per Francisco Manel Pau. — L' home y la humanitat. — Teatres, per Z. V. de M. — Solució á las xaradas del número passat. — Solució al geroglífich del número passat. — Xaradas. — Geroglífich. — Anuncis. — Correspondencia de la Barretina.

CATALUNYA Y LOS CATALANS.**¿QUÉ SON LOS CATALANS?**

(Continuació.)

Lo catalá vesteix be, y la classe popular potser vesteix ab massa luxo; lo catalá no guisa son dinar en una paella, ni dorm sobre un munt de palla: cada dia menja la seva olla, més ó mènos sabrosa, pero cubreix sa taula ab blanquissimes estoballas, cada persona menja ab son plat y ab son cubert, y tota la familia dorm en llit ab son llensol, y sa flassada en ivern. Si no tinguessim lo proposit d'evitar tota comparació, podriam dir molt sobre lo que hem vist en nostres viatges, y llavors ressaltaria la diferencia entre la manera de viurer d' altra gent y dels catalans, y's veuria que son caràcter econòmic l'hi proporciona un benestar de tota sa vida, mentres que lo derrotxar sols ofereix á altres, plahers de moment comprats á costa de molt llargs miserias. Ab la nostra ben entesa econòmia se augmenta la fortuna de les famílies, y ab sa fortuna lo benestar general, la

independència, la seguritat de bastarse á si mateix, y la probabilitat de no carregar sobre de nosaltres costelles lo monstrós, y pera nosaltres insopportable, pes de un deute.

¿Es això avaricia, es miseria, es tacanyeria? Ni sombra: es economia normal, es lo desitj de assegurar lo benestar pera nosaltres y pera los nostres fills; es acostumarse á viurer ab modestia, es fugir los perills y los vics fisichs y morals que naixen del manirotisme; es adquirir los medis de solemnizar los aconteciments fausts de la família; es assegurar lo porvenir de aquesta; es conqueristar la independència; es procurar-se un remey contra la pobresa; y á què es devut eix esperit econòmic? Al treball; lo qui hereda una fortuna, la malgasta fàcilment; lo qui la guanya ab son treball la economisa perque sab lo que li costa y no vol perdre en un dia lo fruit de llarguissimas fatigas

(Seguirá en lo número de dissapte.)

FOTOGRAFÍA DE LA BARRETINA.

RETRATS EN MENOS DE DEU MINUTS.

III.

LO PROMÉS.

Lo tipo que vaig á bosquejar no es un d' aquells que llami l' atenció per lo original, ni que admirí per alguna qualitat sorprendenta. Es un subjecte com cualsevol altre, que jo l' tréch de la pila y lo separe sols per curiositat, sense que siga lo meu ànim volguelo presentar aquí com una estranya cosa d' aquellas que s' ensenyen en la Rambla ó al entrar al passeig de Gracia.

Lo promés no té edat fixa: alterna desde 'ls 20 als

25 anys. Passat d' aqueixos, ja no se'n troben tants; jo crech que s' amagan ó que fugen á Ameríca. De consegüent descriuré lo primer, que es lo que mes abunda.

Generalment totes les mares li tenen una gran simpatia; l' ensenyan cuantas vegadas se'l presenta á la vista, al jove que fa broma ab la seva filla, voluntli dir: — aquell si que ho fa com la llei de Déu mana, y no's queda fent l' orni com vosté, que may se declara y m' entreté la noya. Lo bromista, que té lo clatell mes pelat y llis que un formatje, diu que sí, que ja l' veu, y que l' coneix d' ensa que ella li ha ensenyat altra vegadas. Y en lo seu interior engega al malviatje á la vella que sembla que porti lo registre de les amonestacions, als seus ciris trencats, que li destorban conversas animades, y á la seva fatlera de ensenyarli sempre promesos nous.

La noya per lo contrari aplaudeix á la mare per sus indirectas, y si be resta callada per prudència, calcula lo goig que li dará ell lo dia que tingui una hora tonta per comprometters.

Les que estan pera mereixer, ja no li tenen tanta simpatia; algunas potser sí, pero lo mes comú es que diguin: «lo que no's cou per mí que 's cremi;» y giran la vista al altre costat, pera veurer si hi ha algun distret que 's distregui ab elles.

Lo promés en casa la futura, es lo sér mes perfecte que 's pot demanar. La mare l' alaba contínuament, cada dia li troba novas gràcies: es guapet, elegant, ben criat, de la broma... No hi fa res que tingui una d' aquellas faccions que comunament se diu que serveixen pera espantar criatures, que ella li ba de trobar una certa cosa que lo fa semblar guapo. Y encara que sigui un ente d' aquells tant tanocas que encara no parlan ja s' equivocan, l' ha de fer riure á cada paraula, y lo ha de trobar ditxós y sargatero. No dich res de quan va á visitarlos alguna altra vella que té filles pera comprometre. Allavoras

ja no s' parla del histérich, ni dels remeyets de casa, sino que fa lo gasto lo futur marit. Se alabans perfeccions, son bon geni, sa postura, y se conta lo que té y lo que guanya; per supuesto que tot aixó es regalo què li fa ella. En fi, despues de haberla sentida, ja es inútil demanar mes, perque encara que fos fet ab maquinaria no se podria trobar un altre home ni mes acabat, ni mes bo. L' altra vella que se l' escolta ab lo mateix gust que li darian unes mostassas, talla la conversa, y procura esquivarse perque li entra la rabiola al sentir tantas grandes com ensopega aquell *trasto* que no s' pot posar al costat de las sevas fillas, y que ellas *Déu ajut* quan 'ls caurá tal sort.

Lo futur hi acostuma anar cada vespre á conjugar lo verb «estimar.» Ella l' acompaña ab molta afició, y la sogra l' agaseja y li fa mes festas que no hi ha en un calendari. Solsament que lo dia que están picats, ell se crusa de brassos com si volgués jugar á escrabet bum, bum, y ella tanca los ulls com aquell que vol fer una bacaina. Pero aixó passa, y despues que han fet las paus se quedan mes felissos qu'avants En tocant las deu, la noya prent la bombeta, y ell agafa lo *portante*, s' despedeix dels sogres, y començan á baixar la escala agafats de las mans com los *sorgas*, se repeixeixen lo mateix tema perque no n' saben d' altre y en sent baix, lo dolent, pera ferla enfadar li dona bufada al llum y li apaga.

Se despedeixen dientse que s' estiman, y ella s' en puja escales amunt cantant *si á tu ventana llega*, y ell s' en va ab un cor tant ample que no li cap dins la gavia del pit.

Després que lo promés ja ha escalfat prou cadires, ve un dia que tira la capa al toro, y se'n va á la recitoria á que li donguin lo ascens que per antigiletat te merescut. Se casan, y com lo meu objecte es parlar solsament del promés, tinch que posar punt á ne aqueix article.

E. V. y M.

Barcelona. Febrer, 16 de 1868.

ARTICLES CIENTIFICHES.

L' UNIVERS.

III.

(Continuació.) (1)

Los planetas telescopichs moventse com los demés al rededor del Sol y en una petita zona, se poden considerar com determinant una separació entre los planetas interiors (*Mercuri*, *Venus*, *la Terra* y *Mars*) y los exteriors (*Júpiter*, *Saturno*, *Urano* y *Neptuno*). Los planetas de aquelles dues zones presentan entre si intimes analogías que despues veurem. Per ara sols ne citarem dues de que ja tenim coneixement: 1.ª que los interiors tots son de petites dimensions y los exteriors al contrari, 2.ª que entre tots los interiors, sols n' hi ha un que tingui un satelit al pas que entre tots los exteriors ne reuneixen 24.

Y be. Veus aquí passada en rápida revista la familia solar, familia de gigantescas esferas ocupant tant sols un punt de la inmensitat.

Lligats á una d' eixas esferas, dificil ens seria formarnos una idea del conjunt. En aquest cas, com en molts altres, la proximitat priva la exactitud de la observació; sempre que ens arrastren lo que nos domina ens pareix gran, exels; y sols ho es per una rahó, perque ens arrastren. Aixis aquest mon sobre lo que portem ab pena nostra existencia ens sembla inmensament gran. Pero desfem 'ls llassos que á ell nos uneixen, llansem nostra imaginació á travers d' aquesta blava atmosfera, penetrem en las Aereas regions del infinit y dem una mirada á nostre mon. A poca distancia d' ell, encara s' ens presenta ab tota sa magnificencia. Enterament aislat en lo espay, rodejat de sa atmosfera, girant sobre son eje, seguint ab rápida velocitat son camí al rededor del Sol; lo veyem ab la forma d' un esperit inmens. Solsament està illuminat per la part del Sol, l' altra mitat està sumergida en la nit; pero á causa de son moviment de Rotació la part illuminada passa á ser fosca, la part

fosca passa á ser illuminada. Aquestas alternatiwas nos donan los días y las nits.

Los demes planetas tenen també aquests dos moviments, de rotació sobre son eje, de translació al rededor del Sol. Per lo primer, sols rodarian sense canviar de lloc; per lo segon, voltan en derredor del Sol seguit una curva que se denomina órbita. Cada volta del primer moviment es un dia, cada volta del segon un any.

Pero fins ara sols ha cambiat pera nosaltres la Terra; perque lo sistema solar se presenti ab tota sa veritat es precis anar mes lluny, se han de traspassar las fronteras de nostre sistema. Continuem, pues. Aquell planeta á qui ens acostem ara es *Mars*. Se l' coneix desseguida per son color rojenc. Veyentlo avansar, ab sos polos, ó extrems del eje de rotació, plens de neu, sembla l' jermá de nostra Terra, despues passar y per si fugir sempre rodant com portat per un torbellí.

Passant ja de la órbita de *Mars* dirigim la vista al costat del Sol. Aquella petita esfera que apropi d' ell se repara es nostra Terra; treball tindriam pera reconeixerla á tal distancia. Ja han desaparecud aquells continents en que s' elevan nostras populoses ciutats, ni tant sols se reparan aquells mars del que mil nauis se disputan lo domini. Nostra Terra á questa distancia no es mes que la qui ens descriu Beranger en los versos de sa ascensió.

Dans mon vol, sous mes pieds,
qu' entendez-je?
C'est le triste son d'un pipeau,
Qui même au gré d' un tout jeune
ange
L' un des corps nains du grand
troupeau.
Petit globe, objet de risée!
On dirait à la voir courir,
Du savor la bulle irisée
Qu' un souffle fait naître et périr.
Je demande à l' enfant céleste
Si c' son jouet dans les cieux.
— Énorme géant, sois modeste,
Dit-il, regarde et juge mieux!

Je me penche alors sur la boule
Prêt à la prendre dans ma main!
Dieu! j' y s' agiter la foule
Que nous omnons le genre hu-
maine.
— Má confusión est profonde.
Est-ce donc la notre séjour?
— Oui, dit l' ange, voila ce monde
Dont peu d' entre vous soutiennent
Ton eil y distingue sans doute
Ces monts qui sont géants pour
vous,
Et votre Océan, cette goutte
Qui suffit à vous noyer tous.

Pero ¿perque entretenirse per aquesta esfera?

Continuem ja lo camí. Atravessem la zona dels asteroïdes ó petits planetas que se crusen en son camí mil y mil voltas de tal modo que, segons diu M. Lespiault, si poguessim materializar sus orbitas, aixecante una seguirian totes las demés.

Deixem ja las cercanías del immens *Júpiter*, 1400 voltas mes gros que la Terra y penetrem en los dominis de *Saturno*. Veyeu, es aquella gigantesca esfera rodejada de una dobla corona. Vuit llunas la accompanyan en sa órbita que dista 364.351,600 liegues del Sol. Que magnifiche se presentaria á nostra vista á curta distancia! Cenyit ab sa dobla diadema illuminat debilment per lo Sol, illuminat esplendidament per sos vuit satelits, sens dubte que si ens fos dat veurer un tant sols de aquests planetas que descriuen aquí y allí sa órbita en lo espay, *Saturno* seria lo mes digno de elecció.

«Si, diu Daru, *Saturno*, ab bona rahó, contemplant sa massa, aquest Sol que per ell no es mes que un punt en lo espay, sos guardias y sos orbes diversos; pot creurers lo rey, centro del univers.»

Y no obstant aquesta esfera que ab tanta gravetat avansa, si us fos possible pesarla no obtindriau mes pes que l' de una esfera de suro de iguals dimensions.

«Flotaria á la superficie del aigua com una lleugera bola de fusta.» (Flammarion).

Potser hi haurá qui estranyará que se pugui saber lo pes dels planetas; no obstant, la ciencia per datos segurs, que no son d' aquest lloc, ha arribat a saber lo pes de tots desde *Mercuri* que pesa com á or, fins á *Saturno* que pesa com una lleugera fusta.

No ens detinguem ja ab mes detalls; no busquem la Terra que ja ha desaparecud y que desde *Júpiter* presenta sa vera expressió. A aquella distancia està reduida á un punt brillant.

«No es mes que lo joch momentáneo de un esímero, cernintse sobre lo mar de l' eternitat y del infinit.» (Büchner).

Atravessem per fi las órbitas de aquests dos planetas que quedan allí á lo lluny vogant lo primer, *Urano*, en lo crepuscul; lo segon en las tenebras, es *Neptuno*.

Fora del nostre sistema si tinguessim prous bons

instruments podriam observar tots los planetas y sos moviments. Veuriem que tots ells tenen lo moviment de translació quasi be circular. En efecte, si los planetas deixessin un rastre detrasseu, veuriem que sus órbitas forman elipses molt aproximadas, en la major part, á circumferencias (1). Com mes se apartan eixas curvas de la circumferencia, se diu que lo planeta que las descriu es mes exentric.

Los planetas no tenen sus órbitas rodejant al Sol de tots cantons, solsament ocupan una ampla faixa á son enderrocer. Aquesta faixa que nosaltres nos figurem trassada en lo cel y que nos la representem per las constelacions per devant de las que veyem pasar lo Sol y los planetas tots, es lo *Zodiach*.

Los planetas tots, se mouen en la mateixa direcció.

Per' acabar de dar una idea del conjunt del sistema solar, ens podem formar d' ell una miniatura del modo seguent:

Suposem que lo Sol sia una esfera de un metro de diàmetro.

Un gra de mill á 50 metros nos podria representar á *Mercuri*; una llavor de canam á 85 metros seria *Venus*; á 420 metres á la esfera central, la Terra podria venir representada per una bessa; *Mars* estaria á 200 metres ab lo grandor de una grana de panís; un esferoide com una poma de regulars dimensions seria *Júpiter*, se deuria colocar á 620 metres; una nou á 1200 metres *Saturno*; *Urano* á 2400 ab las dimensions de una avellana y per fi *Neptuno* á 4000 metres, una llegua á poca diferencia, y ab lo grandor de una cirera terminaria aquesta miniatura aproximada de nostre sistema.

Alguns graus de pols entre *Mars* y *Júpiter*, entre 300 y 400 metres de distancia de la esfera central, representarian aproximadament los petits planetas ó asteroides.

Fáltans per' acabar, donar algun carácter pera distinguir los planetas de las estrellas; consisteix en que sembla llansin guspiras, pero com aquest carácter es devut á nostra atmósfera, com ho ha probat Arago, los planetas lo presentan algunas voltas ab una gran intensitat, particularment *Mars*, *Venus* y *Mercuri*. Per lo contrari, quan las estrellas están en lo mès alt del firmament, en la part qu' està directament sobre nostres caps, es á dir en lo Zénit y en las comarcas intertropicals á totas alturas, no s' observa qu' aquestas espurnin. Veyem, pues, qu' aquest no es prou bon carácter. Á mès, estém tant acostumats en nostre mon á confondre lo brillo ab la llum, que no seria estrany que no l' sapigessim reconéixer allá dalt.

Altres caràcters podriam citar, entre ells lo de que tots los planetas mirats ab lo telescopi se presentan com discos més ó menys petits, y las estrellas sempre com un sol punt; pero 'ns limitarem al principal. Á causa del moviment dels planetas y de la Terra per consegüent y de que las estrellas per sus grans distancies nos semblin fixas, veyem als planetas atravessar per entre las brillants constelacions del Cel, avansant unes voltas, retrocedint altres. De aquí los noms de estrellas fixes y de estrellas errants ó planetas.

Moltas voltas aquest moviment no s' observa en una sola nit; pero ab pocas nits seguidas que s' observi un planeta, se'l veu cambiar sensiblemente de lloc.

Ben prompte farém una curta visita á cada un dels principals individuos de la familia solar.

Després, las estrellas. Allí hi ha més admiració què saber.

La ciencia hi trova una valla insuperable.
Està cara á cara ab l' infinit.

(Seguirà dispare sens falta.)

(1) Aquest fet fou descobert per lo gran Kepler. Lo enuncià com la primera de las tres lleys trovadas per ell que son las següents:—1.ª Los planetas descriuen elipses de las que lo Sol ocupa un foco.—2.ª Las areas descriptas per los radis vectors son proporcionals als temps empleats en descriurellas.—3.ª Los quadrats dels temps de las revolucions dels planetas al rededor del Sol, son proporcionals als cubos dels ejes majors de las órbitas. (Se entén per radio vector la linea que uneix lo Sol al planeta. Si los planetas descrivessin circuls serian sempre iguals los radios. Pero descriuind elipses varia son valor entre certos límits mes distants quant mes exentrica es la elipse).

LO PENSAMENT.

(A UNA MORTA.)

SONETO.

Sobre una blanca tomba, ahont ab tristura
Un cor enamorat plora y s' humilla,
Un pensament hermós damunt hi brilla,
Com simbol del amor que l' mon mes dura.
Lo temps no mustia no, la galanura,
De la mes bella flor, del amor filla,
Ni lo sol, ni lo vent, roba frescura
D' eixa flor que en lo cel té la semilla.
Déu n' es son jardiner, ja que olvidada
N' ha estat del angel que 'n lo cel habita...
Ma ment constant n' ha estat la destinada,
Per fossa d' un recort que may m' agita.
No mort lo pensament, n' es flor garrida,
De mon cor lo sentiment li dona vida.

EMILIO COCA Y COLLADO.

28 Juny 1868.

RUM, RUM.

Lo nou periodich de Reus *La Verdad*, ha visitat la nostra redacció. Li agrahim la visita y prometem correspondre á la galanteria del nou colega á qui saludem fraternalment.

Sentim no poder publicar una correspondencia que de Girona se 'ns ha remés, á causa de haberla rebuda quan ja lo número estava compost. Se 'ns diu en ella que la companyía catalana del teatre de Roma, ha obtingut aplausos en lo teatre de Girona. Ho creyem molt be y encara estem segurs que si haguesen pogut veurer al senyor Fontova—lo primer graciós del teatre català—al senyor Clucellas—lo primer de nostres galans jóvens,—y sobre tot á la eminent primera actris, senyora Soler—que no té rival,—lo entussiasme dels fills de Girona hauria sigut molt mes gran. Lo dia del despido fou obsequiada la companyía ab poesías, suscritas dos d'elles per los poetas de Barcelona, D. Joaquim Assensi de Alcántara y D. Teodoro Baró, é impresas en la impremta de D. Narcís Ramirez, impressor també de Barcelona.

La Montaña de Montserrat creu que, així com se ha de demanar permís pera publicar la caricatura de algú, tambe se'n hauria de demanar pera parodiarlo. Donchs nosaltres creyem que no se'n hauria de demanar ni pera una cosa ni pera un'altra.

La societat del Born,—portantse millor que altres societats que no han cregut convenient donar al pùblic las satisfaccions que aquest mereix,—ha publicat lo estat general en que 's dona compte de tot lo recaudat y gastat y manera com s' ha invertit. Inútil es dir que los pobres han tocat resultats de aquestas festas passadas. Acompanya al estat que hem dit, la següent circular qual lectura recomenem ab'gust.

MOLT SENYOR NOSTRE :

Adjunt trobará detallat càrrec y data de lo cobrat y pagat per la caritat y bromas carnavalescas del present any.

Fins ara las funcions havian sigut costejadas únicament per los individuos de questa Societat; aquest any s' obrí una suscripció entre tots los establiments que podian reportar algun benefici de la celebració de aqueixas festas y nostra veu no sou desatesa; y contem que en los anys venidors ningú s' farà sort á nostra crida, y com mes considerables sian los donatius, mes grandiosas serán las festas, venint innumerables forasters pera disfrutarlas y deixant immensos beneficis; pus que sapigut es, que la vida de las poblacions está en rahó directa de las novetats que en las mateixas s' exposian.

Si se 'ns presta ajuda, lo Carnaval de Barcelona arrivará á ser lo que déu ésser: Barcelona es en tot la primera; son Carnaval també déu ésser lo primer Carnaval.

Y que no s' olvidi que nostre lema es á mes de diversió lo de filantropia, manto que, estenentlo per la Ciutat Comtal, cada un de sos plechs aixuga mils

de llàgrimas y s' emporta, surtidas del fons del cor, benedicions en tant gran número, que forman espés núvol, qu' es la mes hermosa gloria, la mes brillant aureola de aquesta sempre gran Ciutat.

Que Déu li guardi llarchs anys sa vida.

Barcelona à 15 de juny de l' any 1868.

ROSSENDÓ ARUS Y ARDERIU, secretari.

Hem rebut lo segon plech del tomo segon del *Trovador de Montserrat*. Conté moltes pàginas de relevant merit, escritas molts de elles en la preciosa llengua de Provença. En aquest cuadern s' acaba la preciosa col·lecció de poesia que lo senyor Balaguer ha escrit baix lo nom de *Patria*; y comença la que deu anar compresa en lo nom de *Fides*.

UN POM DE VIOLETAS.

COLECCIÓ DE BALADAS ENDRESSADAS Á MON

BON AMICH EN ARCIS DOMENECH.

V.

La nina ne cull rosas—(mes ay) ne fa pomels,
Lo seu aymant ne passa—(mes ay) ne cull també,
Si ella en cull de blancas—(mes ay) de tres en tres,
L' aymant las cull vermelles—(mes ay) de set en set.
Ja molts n' han cullidats,—(mes ay) molts poms n' han fet.
Tots dos seuhen en terra—(mes ay) acostadets.
S' han fet una corona—(mes ay) treballan llest,
La nina una flor posa—(mes ay) l' aymador tres.
Un piche n' es acabada—(mes ay) l' aymant la deix,
—De tu m' en vaig aymia—(mes ay) no ploris gens
Tres vols dará la terra—(mes ay) ja aquí seré.—
L' aymant un cavall munta—(mes ay) ne fuig llaujer,
La nina resta sola—(mes ay) plora de grèu,
Tres voltas las estrelles—(mes ay) s' han vist al cel,
L' aymant no 's veu encara—(mes ay) encar no 's veu.
Campana de l' església—(mes ay) sa veu esten
Del lluny cavall s' acosta—(mes ay) baixa un donsell:
—Per qui toqueu campanas?—(mes ay) ¿per qui toqueu?
—Ta nina es maridada—(mes ay) l' espòs es Déu—
S' en entra dins lo temple—(mes ay) i pobre donsell!
Las monjas al cor cantan—(mes ay) la nina hi es.
Al cap encar ne porta—(mes ay) blanch y vermel,
Las monjas la despullan—(mes ay) del cap també,
Las flors ja en son llenas—(mes ay) i pobre donsell!
—Campanas fort toqueune—(mes ay) ben fort toqueu,
Ma nina es maridada—(mes ay) l' espòs es Déu;
Toqueune á morts campanas—(mes ay) pér mi toqueu,

FRANCISCO MANEL PAU.

L' HOME Y LA HUMANITAT.

ARTICLE FILOSÒFICH PER' ACABAR.

—Entiendes Fabio lo que voy diciendo?

—Vaya si lo entiendo.

No recordo qui fou lo primer que va dir que lo home era lo rey de la creació, y que tot lo demés sols estava en la terra y en lo cel pera servirli de ajuda y satisfacer tantas 'cuantas necessitats se li poguessen esdevenir; pero si recordo que molts vegades he pensat en això mateix y no he sapigut coméndre de que podian servir los demés homens que despres havian vingut sobre la terra.

Si l' home va neixer pera ser lo rey de la creació, ahont son las altres creacions que corresponen als altres homens? O hi ha una sola creació ó n' hi han molts; si ni ha una sola, sobran tots los demés homens, perque no crech que cap de vostés me digui que com á elements de la creació s' hagin de sometre al arbitre d' aquell que 's mani.

Si n' hi han molts, ¿perqué cada hu no 's cuida de governar la sua?

La dificultat que crech que tothom veurá apareixer en aquesta qüestió bastant pelosa per cert, será motiu de sobras pera ferlos desistir del propòsit d' analisarlo devudament. Pero jo 's asseguro que ja que avuy m' he llevat de mal humor, estich decidit á abordarla y á omplirlos lo cap de sebas si son tant valents que vulguin accompanyarme fins al acabar lo article.

La creació. Velshi aquí una paraula mes retumbant que aquells dos trons de l' altre dia; paraula que tothom pronuncia y que potser ningú mai la ha pogut entendrer. ¡Y tant fàcila com sembla! Pero deixem correr. A nosaltres no 'ns fa res que s' hagi entès ó no, y pus que lo diccionari de la Real Academia Espanyola la admet y la defineix y nos la pinta que 'ns enlluerna, cumplint aixins ab lo lema de «limpiar, fijar y dar esplendor», que com ha dit no sé qui es lo mateix que l' que tenen los limpia-botas, alguna cosa haurá reconegut ella quan ho ha fet, perque sempre havem de tenir en compte los qu' ens preciem de ser un xich lògichs, de que tot efecte queda dispensat per la causa que lo ha produït y mes á mes quan dimana de una autoritat tan reconeguda com la Real Academia Espanyola, que entre altres caps conta ab lo molt gros de 'n Cañete, ab lo de nostre tant simpàtic filosop á la violeta Joseph Selgas, y ab los de altres y altres que no vull anomenar pera no ser prolíx ni cansat.

Pero qu' és lo que faig? ¡Ay, ay, ay! Malament camino si vull ferlos entristar, perque tinc pera mí qu' he escollit una gent que mes aviat 's hi farán venir ganas de riurer que d' altra cosa.

Y jo tant pocas ganas qu' en tinc. Mes tornem á parlar de la creació... Ja està ben llesta. Ja tenim l' home en campanya acompañat de la seva mitja taronja vivint com un poeta diu:

ni envidioso ni envidiado;

ja 's tenim vejetant per aquells florits vergers, respirant jas auras puras, com diria un poeta amich nostre y sens cap altre maldecap que lo de satisfer l' un los desitjos que podia tenir l' altre.

Per si Adam va pagar la patenta, víctima d' un capritxo de la seva dona, la poma del arbre que segurament seria una pomera, va ser lo cos del delicto, y joh horror! desde llavors la humanitat encara se dol del mal de ventre qu' els hi va donar. ¿Seria tal volta que aquell arbre tindria la malura? No ho sé. Lo que si sé, es que la humanitat d' avuy sempre està fentse remeys y may se cura; lo que si sé es que li costa molts diners, molts disgustos, y penalitats y fins molts víctimas consumadas en aras de la curació de aquesta malheida enfermetat.

Y per això l' home es lo rey de la creació. Y perqué no ho ha de serho? Un cómic no es sempre cómic per mes que representi malament? Un rey no es sempre rey per mes tonterías que fassi?

Donchs perqué un home ha de deixar de serho si obra malament?

Quan Diògenes buscava un home entre tants que ho semblavan, no sé si seria perque tal volta creya que entre ells s' hi trovava lo rey de la creació.

La humanitat es pera mí l' home, no 's busqui l' home en la individualitat, l' home sols existeix en la comunitat, en lo absolut. Lo que nosaltres anomenem home era lo que caracterisava la creació en los temps de Adam y lo que ab los temps ha vingut descomponéntse en parts y cada una d' ellas s' ha anomenat home, sér independent pera sí y pera los demés. Axís com una circumferència es una en si y sa longitud es indeterminada, axís també l' home es un, pero sa estensió es també indeterminada. La cantitat de vida es una sola en tots temps com nos diu M. Flourens, escriptor espiritualista y naturalista consumat. Velshi aquí com lo rey de la creació sempre ha tingut la mateixa vida. Per aixó la vida de la humanitat es invariabil, lo mateix que la de la materia es inmortal, es infinita.

Donchs quedem en que l' home es la humanitat, la comunitat de sérs y no la individualitat, lo sér en si.

Y si Diògenes en lloc de mirar cada home, s' ha gués pres la molestia de fer agrupar tota l' humanitat, cosa molt fàcila en aquells temps, s' hauria desdit de que no havia trovat l' home que buscava. La humanitat es una taronja, mirar cada grill sens mirar los altres, es no veurer la taronja. Per aixó digué Diògenes que sols havia vist grills d' home y no cap home sensé.

Ja crech que havem vindicat sobradament á nostre simpàtic Diògenes, que á fe de Déu que tindria mes

forsa de voluntat que alguns pobles, quan parlant ab lo emperador Alexandre, un dia que aquest gran tirá, va anarlo á visitar en la plassa ahont Diógenes estava prenent lo sol ficit dintre una bota; va contestarli que s' en anés del seu devant perque li privava de rebrer los raigs solars que lo escalavau en los temps que feya fred. Y qué li importava á Diógenes que fos rey ó emperador aquell qui li parlava, si li donava molestia en lloc de benestar? Si tots fossem Diógenes ja' ns lluiria mes la pell de lo que 'ns llueix, no seriam tant infelisos y miserables com ho som ja fa molt temps.

Pero apesar de tot, l'home es lliure entre's homens que constitueixen l'humanitat; que es lo mateix que dir que la individualitat es lliure en la comunitat lo qual en part li serveix de gran consol.

Y del mateix modo es la individualitat senyora de la creació, que ho es la comunitat que representa l'home rey.

La humanitat de drets y devers, lo mateix que la individualitat es lo que veiem que regna en la creació; y tot lo que d' això se separa es contra naturalesa, es injust. Y encara diuen alguns que los catalans no son polítichs? Quinás veritats geh?

Pero veig que ja m' en torno un xich massa y en aqueixos temps la política no 'm convé. Ba, ba, mes val que callem, y ho deixem correr y així potser nostre silenci serà l'únic acte de política que ta volta vostés 'ns permetserán, si es que no s'atreveixen á aplaudirlo. Donchs pera avuy ja he dit prou. Fins un' altre dia. Pasinhobé. Deu los quart.

TEATRES.

CAMPS ELISEOS: LA DAME BLANCHE, LA FILLE DU REGIMENT Y LE BARBIER DE SEVILLE; LOS GERMANOS SEGUNDO; CONCERTISTA DE BANDURRIA. — PRAT CATALÁ: ROSSI.—VARIETATS: COMPANYIA DE OPERA ITALIANA.—TRIUNFO DEL ART.

La companyia d' opera francesa que actua en los Camps Eliseos, obté cada dia majors aplausos. Lo públich assisteix al mes hermos dels llochs de diversió del passeig de Gracia, cada jorn mes desitjós de saborejar las molts bellesas que conté la música francesa.

La opera *La dame Blanche*, obtingué un exit regular, y ella fou la que 'ns proporcioná la ocasió de coneixer à Mad. Guillemin. Es aquesta una artista de bonas qualitats. Te cor, y per lo tant canta ab gust, circunstancia aquesta molt recomenabla y que fa que un prescindeixi dels defectes que aquella artista pugui tenir. Nosaltres sempre 'ns hem estimat mes una frasse ben dita, que quasi se vulga fermatta ben executada. Mad. Guillemin no te execusió, pero te en cambi una escola de cant bastant bona.

Los demes artistas estiguieren no mes que regulars y Monseur Blum no correspongué á lo que d' ell podiam esperar.

La Fille du Regiment es la que á nostre modo de veure ha tingut mes bona execusió en la present temporada. Tots los artistas se han esforçat pera cantarla be y quasi ho han lograt. Mr. Trillet, per exemple, que en altres operas no fà res de bo, en aquesta obtingué alguns y ben merescuts aplausos. En lo tercer acte sobre tot, està bastant be. Pero la que s' emporta la palma es Mad. Dupuy, que està en aquesta opera, com se sol dir, en lo seu element. En la cansó del tercer acte sobre tot, en la *Belle Bourbounese*, està arrebataadora. Dificilment se pot dir millor y ab mes gracia una cansoneta tant sensilla com es aquella. Fins va tenir talent pera no abusar de las molts facultats que te pera executar.

Le Barbier de Seville, obtingué igualment molts aplausos, si se nosaltres creyem que la empresa no devia haber posat aquesta opera. *Le Barbier* es molt sentit en Barcelona y quasi sempre ha estat admirablement executat. En contraposició de la Dupuy ens recordem los barcelonins de la Barbarina Marchissio; y 'ls que tenim un poch de memoria, de la Borghi Mamo. En contraposició del caricato, hi ha en Rosi; en contraposició del baritono y tenor, hi ha l' Everardi y en Mariol y fins lo don Basilio ens recorda l' aria de la Calumnia que 'l célebre Bottero ens posava desconeguda.

Ab tot y això la Dupuy fou aplaudida, puig feu tot lo possibile pera sortir airosa del pas, y lo baritono secundá dignament á la laboriosa artista. Devem fer especial menció del duo del segon acte que meresqué los honors de la repetició.

Deixant apart la companyia francesa devem ocuparnos—si

be somerament,—dels germans Segundo y de un concer de bandurria.

No som aficionats á cap classe de espectacles bárbaros. Y los que 'ns proporcionaren los célebres Segundos ho foren en alt grau. Y á pesar nostre, no podem menos de confessar que lo que aquests gimnastas fan es altament extraordinari. Es impossible poderse formar una idea de la precisió é igualtat ab que los dos germans treballan en lo trapezi.

Lo concertista de bandurria, es un artista de poch mérit y que no correspongué del tot al nostres desitjos. No obstant, notarem en ell molta execució.

Prou de Camps, y anemsem al Prat Catalá.

En Rossi, lo célebre tràgich Rossi, es objecte cada dia de calorosas ovacions per part del públich á qui ell te fanatisat.

Y en veritat que no es possible altra cosa. Rossi té lo de fer sentir al públich de una manera especial.

Al veurelo á n' ell, trepitjant la escena, un arriva á oblidarse de que està en lo teatre y 's transporta completament á la situació que Rossi retrata ab sos ademans, ab sus miradas, ab sos gestos, ab sa manera de dir. Los cors sensibles gosan de veras ab l' eminent tràgich, puig que allí tenen occasió de experimentar quantas sensacions y sentiments siguin possibles en lo cor humà. Celebrem que l' públich honra á qui honra mereix y no podem menys de rendir un tribut de admiració á qui tanta ajuda dona al art dramàtic ab lo foment de la tragedia.

En lo teatre de Varietats està entretenint agradablement als aficionats á música italiana, una companyia d' opera que sense pretensions de cap genre actua en aquell delicios lloc de recreo. Lo quarteto es bastant regular, especialment lo tenor, que canta ab molt gust y reuneix qualitats artísticas molt apreciables.

Aconsellem á la empresa que posi operas com l' *Hernani* y l' *Masnadieri* y que 's deixi de *Traviatas*, que sobre ser velles no tenen casi cap merit.

Acabarem aquesta revista de teatres, consignant que 's bufos en vista de la molta concurrencia que tenian s' han vist obligats á rebaixar la entrada, y fent constar que aquesta setmana acaban y que per final de temporada divorceixen al públich donantli funcions monstruosas. Gracias á Deu que 's califiquen be. Gnosce te ipsum!.... Tart ó dejorn l' art ha triunfat.

Z. DE V.

Solució á las xaradas del número passat.

Cas-sa-dor.—En-cán-ta-do-ra.

Solució al geroglífich del número passat.

Qui mira prim á mitja edat no hi veu.

XARADAS.

Ma primera te tres lletras,
tots ne tenim, ningú 'l veu,
sens ell no podríam viurer:
medita y sabràs lo qu' es.

Usa dugas la canalla
sobre tot per di está quiet;
com no enrahanan, los pobres,
se valen del medi aquest.

Se pot aplicar la teresa
al que te un cor exelent

y se mostra generós:
es castellana, entenems.

Instruments de prima y teresa
son melòdichs instruments,
y barco sens prima y teresa
no es pas barco ben complert.

Prima y segona, als objectes
cuasi be los divideix,
tambe es terme de castella,
los sastres ho solen fer.

Lo tot es nom inmortal,
es un nom mes que eminent,
es honra de Catalunya
d' Espanya y de tot arreu.

Pero be prou que 'l coneixes!...
Donchs no t' haig de dir res mes,
pot ser á tu com á molts
moltissims favors ha fet.

A mi j molts! En pau descansi,
jo sempre 'l veneraré.

E. MANRESA.

Si compras y 't fan bon hu,
Te costarà menos dos.
Lo tot es un cert treball
Que serveig de distracció.

AGUSTINET B. Y B.

GEROGLÍFICH.

Qui TK or or IA

Las solucions se donarán en lo número de dissapte.

ANUNCIS.

ALS CEGOS ROMANCISTAS

Y CANTORS AMBULANTS.

Desde una trista cabanya,
Ple de fé y d' inspiracions,
Vos he compost mil cansons.
Diréu que això es cosa estranya.

Per los cegos; no pels gansos,
He traballat moltes nits,
Y ara veig que tinc escrits...
Tot un llibre de Romansos.

Com que jo, no 'n faré ré,
Y la gána un poch m' apreta,
Per lo prou de tres pessetas
Cada un vos 'ls daré.

Si algun dia en vostre front
Una idéa, os vé inspirada,
Veni... que tinc arreglada
La ploma, per tots del mon.

Demáneu, cantors també,
Que al so de vostre guitarra,
Sense serne gens panárra,
Las trobas vos escriuré.

Décimas quintillas, tot.
Octavas reals, sonetos,
Duos, solos, y tercetos
Vos faré, soch bon xicot.

Veni donchs, lleals Espanyols
De mi no tingeu descuit.
Sabadell -- carrer del Sol.
Número vuitanta vuit.

Que ab tota puntualitat,
Carregat de punt y coma,
Ne fará correr la ploma,
Eix poeta desgraciat.

LO TROMPET DE SABADELL.

24 Juliol 1868.

Correspondencia de La Barretina.

M. S. La Bisbal. Entoses. Ll. V. y P. Barcelona. Lo seu soneto està molt be d' idea, acaba molt be, segueix una verdadera gradació; però los versos no estan ben rimats. No son endecasílabos ni tenen los accents conforme manà la poètica. G. M. Ja veu com desitjo complaer-lo. Cap. Young. Envíhim la solució F. de S. Calella. Rebut l' original. Las seves cartas no 'n molestan ans me son molt gratas. Publicaré lo que de V. tinc rebut, a la major brevetat possible. Un obrer, Barcelona. Rebut l' original, y 'l publicaré. Los arguments contra la pena de mort, se continuaran á la major brevetat. Disposit. A. Z. Entoses. L. M. Dissapte faré lo que V. tant desitja. Un d' Arenys. Ho va endevinar. P. y G. Barcelona. No puch insertar la poesia. J. M. V. Arenys de Mar. Sento no poderlo servir. Un obrer. Barcelona. La xarada que m' envia no la puch publicar perque me 'n van enviar un altre de igual solució. J. H. Sabadell. Publicaré lo seu soneto. J. F. Barcelona. No 'l puch complaure. J. C. Lo que voste 'm diu jo sois ho resoldriá per lo criteri de la llibertat. Quan *La Barretina* parla de política llavoras me 'n occuparé. Per ara no 'u crech convenient. J. R. C. No 'l puch complaure. — A. S.

DIRECTOR: D. ANTON SERRA.

Editor responsable: D. FRANCISCO ALFONSO.

Barcelona.—Imp. de Jaume Jepús, carrer de Petritxol, 14 — 1868